

Učiteljski Tovariš

Glasiló „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: In hoc signo vinces! — Carniolus: Iz starih časov. — Jakob Dimnik: Na delo! — Učiteljstvu na Goriškem. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

In hoc signo vinces!

Z današnjim dnem začenja „Učiteljski Tovariš“ osemintrideseto leto svojega življenja. Mnogo let je to — mnogo veselih, a še več žalostnih let. Jasno nam stopajo pred oči dogodki, ki izpričujejo, da je moral prebiti mnogoteri težak boj, obilo neprilik in težkoč, ko je stopil v javnost pod vodstvom blagega pokojnika Andreja Praprotnika, da zastopa koristi slovenskega učiteljstva in šolstva, da se poteza v kritičkih, resnih in hudih časih, ko je veljal naš stan v javnosti — tudi med tedanjimi naobraženci — mnogo manj, nego je to resnično danes, za njega čast in ime; da pomaga šoli in stanu do napredka, da mu pribori med narodom ugled in vpliv, s katerim zamore doseči učitelj med njim mnogo več, nego z vso svojo učenostjo in pridnostjo. Tu rečemo lahko, da ni brez ugleda nikakega vpliva in brez vpliva ni plodnega in koristnega delovanja. Če pa ni tega, preneha faktična potreba sleharnega stanu: odložiti mora kopje in kot spomladi pregnani zimski duh ostaviti svoje mesto, da ga zagrne pozabljivost v črni grob.

Danes stojimo na tako trdnih tleh, da se oziramo brez bojazni v bodočnost, ki nam ne hrani črnih grobov, nego ki nam čuva svetle dneve popolne naše zmage, našega velikega vstajenja k lepšemu in lažjemu življenju! Osemintrideset dolgih let orje naš list pusto njivo, ki nam rodi kruh — plačo našemu delu! Ob tem trudapolnem delovanju pa nismo zabili šole, katere blagostanje in napredek je izročen rokam našim. Izobrazili smo svoj narod, da se danes zaveda svojega bitja in žitja, da je jak v ljubezni do rodni tal, da ceni pero in knjigo, kar nam svedoči najjasneje — novi šoli najlepše izpričevalo — družba sv. Mohorja!

Ali priznati moramo, da smo pozabljali tekom dolgih let ob takem delu preveč — sami sebe. Učitelj slovenski je slekel občutno kožo ter oblekel trdo skorjo, se je zakopal v svoje delo s toliko vnemo in resignacijo, da so ga zapredle in prepredle v njem vse mreže pozabljenja in preziranja.

Potem pa hipoma, kakor da bi ga obsenčil blagi duh, se je zavedel samega sebe, svojega visokega zvanja in svoje moči: prešinil nas je novi, sveži, samozavestni, svo-

Iz starih časov.

Gospod nadučitelj Jožef Killer je priobčil v 17. številki D. Ö. L. Z.*) sledeči zanimivi podlistek:

O, tožni, ubožni čas nekdanje „šumaštrije“! Jaz sem vžil tvoje veliko trpljenje ter redke radosti tvoje! Pač je bilo to le nekoliko let; pa tem grenkejši je bil ta čas bridke izkušnje! Moral sem mu žrtvovati svoja mlada leta in še zdaj, ko je ta čas že davno minil, me zazebe kar pri srcu, ko se spomnim nanj. Sam sem si ogrenil svoje mlade dni še bolj, ker se nisem kazal dovolj pokornega in ponižnega proti tedanjim šolskim oblastnikom. Zato sem dobil svojo prvo službo v kraju, ki mi je bil odločen za nekako pokoro. Poslali so me visoko gori na hribe, v osamljen kraj, kjer ni bilo možno nikako

občevanje, da bi mi razvedrilo dušo. Mislila je pač mero-dajna gospoda, da se spokorim v taki samoti popolnoma. Žal, da „gospodom“ nisem mogel izpolniti te želje, tega veselja; ostal sem garjeva ovca v ovčnjaku gospodovem!

Vinotoka meseca 1. 1865. sem dobil svoj prvi „dekret“ kot „začasni podučitelj“. O plači v dekretu ni bilo govora, a toliko več o dolžnostih. Sicer sem bil vaje stradanja že izza gimnazijskih let, in tudi na takratni dvorazredni preparandiji se mi ni godilo bolje. A vendar vse to ni bilo nič proti temu, kar sem trpel v svoji prvi službi. Moja mati si je bila na ustih prihranila nekaj dvojč; te mi je dala, ko sem odhajal v službo. Pot me je vodil per pedes v šest ur oddaljeno mesto, kjer sem se moral predstaviti gospodu dekanu. A že takoj, ko sem stopil pred visokega gospoda, sem pokvaril vse. Mislil nisem niti v sanjah na to, da bi mu ponižno poljubil roko, katero mi je podal v pozdrav. Le trdno sem segel gospodu v roko ter mu jo krepko stisnil in stresel. A takoj je zatemnelo njegovo obličje, in mož je postal čudovito resen.

*) Mi ta izborni časnik, ki se bori neustrašno za prava in za čast novodobne šole, priporočamo kar najtopleje svojim čitateljem, posebno onim učiteljskega stanu. Izhaja dvakrat na mesec ter stane le dva gol-dinarja na leto. Naročuje se pri upravnistvu na Dunaju V./2. Diehl-gasse 52. *Prestavljavec.*

bodo ljubeči in po nji hrepeneči duh, ki nam je dvignil glave, razplamenil duše in vnel srca v boju za svoje pravice, za svoj obstanek, za zaslužen kruh! In tako delamo nekaj let sem v tem smislu . . .

Plašno so začeli gledati nekaterniki tako početje, tako odločnost, so majali z glavami in z ramami in se bali nas, ki smo stopili na dan. Kaj takega niso bili vajeni od nas. A navadijo se nas počasi vsi, in ne bo dolgo, ko nam bode moral pritrditi vsakdo, da smo započeli pravo delo. Nihče nas ne pozna bolj, nego se poznamo sami. Svoje potrebe poznamo in svoje rane, znamo svojo zgodovino, znamo svojo žilavost, a znamo tudi svojo veljavo, zato se cenimo in spoštujemo sami! Zategadelj pa se — kakor smo pisali zgoraj — oziramo brez bojazni v bodočnost, ker smo močni sami v sebi, ker se bolj kot na vse drugo opiramo na to svojo moč, ki nas bode vodila tako neustrašno in odločno tudi v bodočih dneh, o katerih se nadejamo, da nam bodo pravičnejši, nego so nam bili dnevi neprijazne, črne preteklosti!

In danes, ko pošiljamo osemintrideseto novo leto svoj list svojim zavednim tovarišem in tovarišicam ter odkritim prijateljem svojim, nas navdaja iznova prepričanje, da zmagamo samo v tem znamenju, v znamenju samozavesti, prepričanja, svobode in vsestranskega napredka, a pred vsem v znamenju odkritosrčnega medsebojnega prijateljstva in sloge.

Vse to nam je pripomoglo do danes toliko, da nas upošteva slovenski narod pričenši pri preprostem kmetiču pa tja do naših voditeljev vseh stanov in vseh strank, in to je prvi plod težkega dela in trdega boja našega! —

Odkritosrčni smo proti vsakomur, zato se zahtevamo tudi odkritosrčnosti od vsakogar: veselimo se rastočega števila svojih prijateljev, ne bojimo se odkritega boja z nikomer, ker smo neomajno prepričani o svojem pravu, a zaničujemo zavratne spletkarije in nepremišljeno početje, pa naj izvira to izmed ali izven naših vrst!

Začeli smo odločno boj, da si ustanovimo povoljno eksistencijo. Žal, da moramo prositi leto za letom, naj se nagradi primerno naše delo — saj se ne more plačati nikdar zadosti! Kadar priborimo svojemu stanu trdno socialno stališče, takrat bomo stopili z isto vnemo in odločnostjo na drugo polje, na polje duševnega svojega

napredka in bomo pokazali tudi tamkaj svojo čilo moč, svoje čisto navdušenje. Dosti imamo misli, a bedno naše materijelno stanje nas sili, da danes samo gojimo te misli. Danes vemo, da storimo dosti — če ne preveč — za takšno plačilo! Obupali bi že, da nimamo visokega spoštovanja do ljudske šole, da nismo prepričani o nje življenski potrebi za naš narod. A v vsem in vsakem nam je treba podpore: ne z razdruženjem, nego z združenjem dosežemo svoj zmoter!

Na delo!

„Vse nam bo lahko storiti,
Ako združimo moči“.

Nubilejno leto je nastopilo. Dne 2. grudna t. l. bo 50 let, odkar je nastopil vlado Nj. Veličanstvo cesar Frančišek Jožef I. Vsi avstrijski narodi, vsi stanovi, vse korporacije, vsa društva, vsa mesta, trgi in vasi se pripravljajo ter tekmujejo med seboj, kako bi lepše in dostojneje proslavljali petdesetletnico Njegovega vladanja, čegar modrosti, previdnosti in dobroti dolgujejo toliko zahvale. Tako, kakor za vladanja Njegovega, ni se za vladanja nobenega drugega cesarja iz slavne habsburške rodovine povzdignila Avstrija, in tudi svetovna zgodovina ne ve imenovati vladarja, ki bi svoje podložnike obsipljal s takimi dobrotami ter jih tako modro vodil po poti, ki pelje k časni in večni sreči, kakor naš sedanji cesar. Zato bo pa zapisano ime Njegovo v zgodovini z zlatimi pismeni, in premnogi dobrodelni zavodi, ustanove in raznovrstni spomeniki, ki se bodo postavili letos v proslavo na plodno 50 letno vladanje Nj. Veličanstva presvetlega cesarja Frančiška Jožefa I., bodo spominjali potomce na redki in veliki praznik, ki so ga praznovali vsi avstrijski narodi in stanovi l. 1898.

Tudi slovensko učiteljstvo ne bo zaostalo za drugimi stanovi. In kako bi bilo to tudi drugače mogoče! Saj nam je podaril On novi šolski zakon, ki nas je rešil težkih spon, v katere je bilo vkovano šolstvo in učiteljstvo pred tem zakonom. Zato pa tudi ne mine prilika, pri kateri bi slovenski učitelj ne pokazal svoje lojalnosti, bodisi pri pouku v šoli, bodisi s svojim delovanjem zunaj šole.

Razna učiteljska društva so že ukrepala, kakšen spomenik postavijo v proslavo cesarjeve 50 letnice. Tudi

„Dobivali boste 100 goldinarjev letne plače in za priboljšek se Vam prepusti tudi ogledovanje mrličev.“ — „Le 100 goldinarjev, in drugega nič?“ povprašam ves osupel, „saj ob tem ne bodem mogel živeti!“

„Res ni veliko, a dovolj za Vas. Mladina naj se zadovoljuje z malim! Vrh tega boste dobivali tudi prosto stanovanje, za kar pa boste morali pomagati staremu šumastru — pri mežnarjenju. Stari šumašter je pripravljen Vam dati hrano za mesečnih 7 goldinarjev.“

Da niso bili moji starši resnično ubogi, in da sem vedel za kak izhod, bi jo bil gotovo takoj popihal drugam; a tako sem moral ostati. Gospod dekan mi je dal še vsepolno ostrih opominov, potem me je odpustil. Toda roke mi ni več podal, pa saj bi je itak ne bil poljubil, kakor mu je tudi kasneje nisem nikoli.

Za nekoliko iluzij siromašnejši, sem ubral pot pod noge proti svojemu cilju, t. j. proti vasi, ki se mi je z visoke gore smehljala v dolino. Pot me je vodila mimo župana, dobrosrčnega gorjana. Njemu sem se moral predstaviti. Mož se mi dobrovoljno nasmehlja ter me povabi, naj

sedem na klop, ki je stala pred hišo. Na to veli dekli, naj mi prinese skodelico kafe. Okrog mene so se zbrali vsi županovi otroci, hlapci in dekle, manjkalo tudi ni niti psa niti mačke. Vsi pa so me zvedavo pogledovali ter delali svoje ne baš duhovite opazke o novem „ta malem šumastru“. Dasi sem bil lačen, da se mi je pajčevina delala po želodcu, vendar nisem spravil vase več nego le nekaj žlic te jedi. Potem pa sem v spremstvu župana samega šel dalje.

Naposled se visoko gori pokaže — cerkev, župnišče in napol podrta šola. Poleg te je bila še gostilnica, na katero sem pa jaz moral zaradi svojih sijajnih dohodkov popolnoma pozabiti. To vse je bila v a s. Vse druge hiše in koče so bile daleč na okolo raztresene, kakor v hribih sploh. Vzprejem pri gospodu župniku je bil za čuda kratek. Le malo je namignil z glavo v pozdrav, potem je rekel: Peljite podučitelja k šomastru! In s tem je bilo „avdijencije“ konec.

Carniolus.

(Dalje prihi.)

(Lahko jani.)

„Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ je sklenila, postaviti v trajen spomin na jubilejno leto krasen spomenik, ki utegne postati velikega pomena v zgodovini slovenskega šolstva in učiteljstva. V proslavo na plodonosno 50letno vladanje Nj. Veličanstva cesarja Frančiška Jožefa I. je sklenila „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“, ustanoviti v Ljubljani šolski muzej slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva. Slavni direktorij „Zaveze“ je storil že vse potrebne korake za gmotno podporo*) ter izvršil tudi vse priprave. Sedaj pridemo pa na vrsto slovenski in istrsko-hrvatski učitelji sami, da se odzovemo tej lojalni dolžnosti svoji ter podpiramo in povečujemo muzej s pošiljatkami raznih predmetov. Kaj se bode vse sprejemalo v muzej in kako bode uravnan, o tem se je že poročalo deloma pri IX. glavni skupščini „Zaveze“, podrobneje podatke sta pa objavila oba naša strokovna lista. Pisalo se je torej že dovolj o uredbi, upravi in namenu muzeja, zdaj se je pa treba lotiti dela ter pripravljati razne predmete, ki jih namerava ta ali oni razstaviti v muzeju.

V naslednjem ponovimo v kratkem obseg muzeja ter podajamo nekak načrt, kako naj se pripravijo predmeti posameznih skupin za razstavo v muzeju:

I. skupina: Pedagogiško-literarni proizvodi.

1. Razstavni predmetje tega oddelka so lahko samostalna dela, zvezki, snopiči, brošure i. t. d. ali razprave, pripovedke, pesmi i. t. d., ki so izišle v časopisih ali zbranih delih. Samostalna dela, brošure, zvezki in snopiči morajo biti vezani, ali vsaj trdno broširani in obrezani; razprave, pripovedke se morajo pošiljati trdno broširane ali pa v mapah. Na vsaki pošiljki mora biti lepo in razločno zapisano z rond ali latinsko pisavo (ali tiskan) naslov pisatelja (sestavitelja, prireditelja, prelagatelja) dela, razprave, povesti, pesmi, kompozicije i. t. d.

2. Kdor ne želi, da bi njegovo delo porota presojevala, naj blagovoli to posebej naznaniti. Ta opazka se sme zapisati tudi pri naslovu dotičnega dela.

3. Vpošiljati se smejo tudi dela in razprave umrlih tovarišev.

Ta skupina bo obsegala: 1.) Dela in razprave o pedagogiki in sicer a) občno vzgojeslovje; b) dušeslovje; c) zgodovina vzgojeslovja; d) šolsko zakonodajstvo; d) šolsko zdravstvo.

2.) Dela in razprave o didaktiki in sicer a) občno ukoslovje; b) podrobno (specijelno) ukoslovje; c) nazorni nauk, čitanje, računstvo, realije.

3.) Učne in pomožne knjige: Abecedniki; Berila; knjige za zemljepis in zgodovino, za prirodoznanstvo in prirodoslovje, za risanje in pisanje, za deška in dekliška ročna dela.

4.) Mladinski spisi: Teoretiški del o mladinskih spisih, o knjižnicah za mladino in o ljudskih (narodnih) knjižnicah, potem pravi mladinski spisi in sicer zabavni in poučljivi.

5.) Perijodični spisi: Strokovni listi, učiteljski koledarji, šematizmi in ročni katalogi.

6.) Godba in petje: Pesmarice, pevske šole, šolske, narodne in cerkvene skladbe.

Vsaka pošiljatev se bo zabilježila v muzejski katalog, ki bo obsegal te-le razpredele: a) Številka; b) Naslov del

*) Slavni občinski svet ljubljanski je v seji dne 21. grudnia 1897. l. dovolil za šolski muzej 200 glđ. letne podpore. Uredn.

in razprav; c) Ime pisateljevo; d) Založnik ali izdajatelj; d) Kraj založništva; e) Izdaja; f) Vrednost; g) Opazka.

Naslovi člankov in spisov, ki so objavljeni po raznih časopisih, pa niso izišli v posebnih odtiskih, se bodo zapisovali v posebni knjigi s pisateljevim imenom, virom, kje so bili natisnjeni in letnico, kdaj so bili objavljeni.

II. skupina: Leposlovni in drugi proizvodi. Tudi za to skupino veljajo ista navodila, kakor za I. skupino.

III. skupina: Metodiško-tehnični proizvodi (učila) bo obsegala: 1.) Učila za otroške vrtce: Predmeti (modeli) in podobe za nazorni nauk, pletarska dela, izšivalna dela, omarice (stolpi) za stavljenje, modelirska dela, igre in igrače.

2.) Učila za I. razred: Podobe in predmeti za nazorni nauk, čitalni in računski stroji, table, pisalno orodje in zvezki za I. razred.

3.) Učila za srednjo stopnjo: Predmeti in podobe za nazorni nauk, čitalni stroji, nazorni pripomočki za domoznanstvo, učila za risanje in lepomis.

4.) Učila za višjo stopnjo (meščanske šole): Modeli in podobe za nazorni nauk, aparati, oprave, predloge, karte, načrti, tabele, table, stojala i. t. d. za računstvo, pisanje, zemljepis, zgodovino, prirodoznanstvo (somatologijo), prirodoslovje, kemijo, telovadbo, godbo, deška in dekliška ročna dela, kmetijstvo i. t. d.

5.) Učila za nadaljevalne tečaje, za obrtne šole, obrtne nadaljevalnice in obrtne strokovne šole: Modeli in podobe za nazorni nauk, predloge, zbirke vzorcev i. dr.

6.) Učila za učiteljišča: Predmeti in podobe za nazorni nauk, aparati, karte, podobe za psihologijo, geografijo, zgodovino, prirodoznanstvo (somatologijo), prirodoslovje, kemijo, kmetijstvo, ročna dela za kandidate in kandidatinje.

IV. skupina: Vzorni šolarski izdelki. Vsi izdelki naj se pošiljajo lepo urejeni v mapah, v škatljah ali v zabojčkih, kakor se že kaže potreba. Na mapi, škatlji ali zabojčku bodi lepo zapisano ime šole in dotičnega učitelja, oziroma učiteljice. Umevno je ob sebi, da spadajo v ta oddelek poleg lepomisnih, slovniških, spisnih in risarskih izdelkov tudi deška in dekliška ročna dela.

V. skupina: Učne knjige, ki so se rabile po slovenskih šolah. Če le možno, naj se pošiljajo te knjige take, kakoršne so izišle, namreč glede na zunanjo obliko.

VI. skupina: Učne knjige, ki se dandanes rabijo po slovenskih šolah. Ta oddelek bo na razpolago založnikom in knjigotržcem.

VII. skupina: Učila, šolske in pomožne knjige, mladinski spisi in šolske potrebščine, ki jih razstavijo trgovci in obrtniki. Ta skupina bo tako urejena, kakor I., II. in III. skupina ter veljajo zanjo tudi ista navodila.

VIII. skupina: Telovadno orodje in igrače, kupljene in narejene. Vsakemu predmetu iz te skupine naj se pridene natančen popis in navodilo o uporabi.

IX. skupina: Šolske klopi in drugo šolsko orodje, ki je razstavijo razni trgovci in rokodelci. Tudi predmetom iz te skupine se pridene navodilo o uporabi.

X. skupina: Slike, načrti in modeli šolskih poslopij, dvorišč in vrtov. Kdor je dober risar, lahko sam nariše šolsko poslopje, dvorišče in vrt; kdor pa ni risar, naj pa pusti svoje šolsko poslopje fotografovati. Vodstvo muzeja si bo prizadevalo, da pridobi polagoma slike vseh slovenskih šolskih poslopij ter načrte in modele vzornih šolskih poslopij z dvorišči in šolskimi vrti.

XI. skupina: Kronika najvažnejših dogodkov glede na slovensko učiteljstvo in šole. Zapiski glede historičnega razvoja slovenskih in istrsko-hrvatskih šol, ki se nahajajo v starih šolskih zapisnikih in v arhivih; opisi, slike in črteži raznih sedanjih in starejih šolskih običajev; delovanje zaslužnih slovenskih in istrsko-hrvatskih učiteljev.

XII. skupina: Spominske knjige, v katere se zabilježujejo važnejši dogodki in delovanje „Zaveze“ in drugih slovenskih in istrsko-hrvatskih učiteljskih društev. Vsako društvo si nabavi v ta namen posebno, lepo vezano „spominsko knjigo“, v katero naj se natančno zabilježi zgodovina in delovanje dotičnega društva. Natančno naj se navede, kdaj se je društvo ustanovilo in kdo je ustanovitelj.

Dela torej dovolj! Treba se je pa lotiti dela takoj in ne čakati šele poziva sl. direktorija „Zaveze“, ker le-ta je z raznim drugim delom preobložen, posebno glede na gmotno podporo muzeja. Zato prosimo predsednike posameznih učiteljskih društev, da na podstavi teh navodil vsakdo v svojem delokrogu uprizoni potrebno agitacijo ter pozivlje posamezne člane na delo, in to kar najhitreje! Le z delom, marljivim, vstrajnim delom in z združenimi močmi bo mogoče „Zavezi“ izvršiti dano nalogo, ki se pa ne sme kazati samo v lepih besedah, marveč v dejanju, zakaj: „Mit Redensarten ist nichts gethan, unser Jahrhundert fordert pädagogische Thaten“ — pravi Dittes.

Čas, kdaj, oziroma do kdaj in komu naj se upošljejo pripravljeni predmeti za muzej, bo sl. direktorij „Zaveze“ že pravočasno naznanil. Kdor želi za sedaj še kakih pojasnil ali podatkov, naj se blagovoli obrniti na podpisanca.

Jakob Dimnik, poročevalec.

Učiteljstvu na Goriškem.

„V gmotnem oziru zanemarjeno, preganja se, če je svojih misli.“

„Učit. Tov.“ št. 22. 1897. I.

Besede, katere smo zapisali kot moto temu članku, je govoril deželni poslanec in odbornik g. dr. Henrik Tuma pred svojimi volilci. Gospod poslanec je bil sam ljudski učitelj, in če sploh kateri slovenskih poslancev, bodisi na Štajerskem, Kranjskem, Koroškem, v Istri ali na Goriškem, ve, kako grenak je učiteljski kruh in v kako malih porcijah se nam reže, ve to gotovo najbolje g. poslanec dr. Henrik Tuma. Ne da se pa tajiti, da je med slovenskim učiteljstvom vseh slovenskih pokrajin učiteljstvo na Goriškem gmotno najbolj zanemarjeno, a najbolj se godi v tem oziru učiteljstvu na Štajerskem. Res je sicer, da n. pr. Goriška ali Kranjska nista tako bogati deželi, kakor je Štajerska, vendar to gotovo ni glavni vzrok, da je učiteljstvo na Goriškem gmotno najbolj zanemarjeno. Če ima učiteljstvo na Štajerskem ugodnejše gmotne razmere, je to zasluga ondotnega učiteljstva samega. Le pogledjte jih, kako se gibljejo leto za

letom za izboljšanje gmotnega stanja, kako pridno prirejajo shode, ulagajo peticije na deželni zbor i. t. d. S takim nastopom obračajo pozornost nase ter pridobivajo poslance na svojo stran.

Tudi na Kranjskem smo se začeli precej živahno gibati in če uživamo danes zaupanje vseh narodnih poslancev, je to zasluga učiteljstva samega, ki se je začelo zavedati svojega stanu ter tirjati svoje pravice.

Žal, da takega gibanja za ugled in pravice stanu ne zapazimo med učiteljstvom na Goriškem. Ne moremo pa dati tega izpričevala vsemu učiteljstvu, kajti kaki trije, štirje se boré in delajo za izboljšanje gmotnega stanja, kar le morejo, a pojedinci ne morejo doseči tega, kar bi laglje in mnogo preje doseglo združeno učiteljstvo. Gospodje poslanci izprevidevajo že sami, da je treba zanemarjenemu učiteljstvu kakorkoli že in čimpreje priti na pomoč. V tem našem mnenju nas podkreplja pisanje, ki smo je prejeli nedavno od g. poslanca dr. H. Tume. Ta gospod nam piše: „Slavno uredništvo! Kot član deželnega šolskega sveta za Goriško dolžan sem poučevati se točno ob učiteljskih razmerah; v to služi naj mi Vaš cenjeni list v prvi vrsti, v drugi direktna Vaša poučila. Proseč, da mi pošljete ves letnik 1897. in naročuj se na sledeče, tudi prosim, da me obvestite o vsem, kar zadeva koristi učiteljstva na Goriškem in se dá uporabiti v deželnem zboru ali deželnem šolskem svetu. Z najodličnejšim spoštovanjem dr. Henrik Tuma, deželni odbornik v Gorici.“

Izkušnja življenja nas uči, da marsikdo, ki se povspne do kakega odličnega mesta, čestokrat prerad pozabi, kaj je bil ter hodi prezirljivo preko trpečih slojev, ampak gleda le na to, od katere strani se mu bodo bolje in lepše klanjali ter klečeplazili okolo njega. Nikakor pa ne moremo trditi tega o g. poslancu Tumi in odkrito povemo, da smo bili tega pisma neizrečno veseli, veseli tembolj, ker vemo, v kako žalostnih razmerah se nahaja učiteljstvo na Goriškem.

Na učiteljstvu goriškem samem je pa, da se že vendar začne gibati ter odkrivati merodajnim krogom svoje rane. V ta namen dajemo primorskemu učiteljstvu svoj list na razpolago ter bomo dragevolje objavljali v njem vse, kar bi utegnili koristiti našemu stanu in posebe še učiteljstvu z Goriškega. Dragevolje bomo stopili tudi z g. poslancem dr. Tumom v direktno zvezo ter ga obveščali o vsem, kar bi bilo v korist goriškemu učiteljstvu. V ta namen pa prosimo svoje primorske tovariše, da se večkrat zglašajo pri nas bodisi z dopisom, bodisi s privatnim pismom. Na delo tedaj! Pomagaj si sam, in pomagaj ti bode Bog!

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

M.

Ljudsko zastopstvo.

2. Deželni zbori.

Deželni zbori so zastopi posameznih avstrijskih dežel in zborujejo navadno v dotičnih glavnih mestih. Cesar skliče deželni zbor vsaj vsako leto edenkrat v posvetovanje o deželnih rečeh ter more vsak čas razpustiti deželni zbor in razpisati nove volitve.

Člani deželnih zborov so ali taki, ki so že po svojem dostojanstvu deželnozborski poslanci (virilni gla-

sovi) in sicer nadškofje, škofje in vseučiliški rektorji, ali pa od ljudstva voljeni poslanci. V deželni zbor volijo štiri volilne skupine in sicer: 1. Veleposestvo. 2. Mesta, trgi. 3. Trgovinske in obrtne zbornice. 4. Kmetijske občine. Prva, druga in tretja skupina volijo neposredno, t. j. volilci volijo sami dotične poslance; kmetijske občine pa volijo posredno ali po volilnih možeh deželne poslance. Na 500 prebivalcev spada eden volilen mož.

Pogoji za aktivno volilno pravico v deželni zbor so v obče tisti kakor za državni zbor. Peta volilna skupina doslej ne voli v deželni zbor. Izvoljeni poslanec pa imej avstrijsko državljanstvo, vse državljske pravice, starost vsaj 30 let in aktivno volilno pravico v prvih štirih volilnih skupinah dotične dežele. Vsak volilec sme samo v enem volilnem okraju in navadno le osebno voliti. Izjemoma je dovoljeno volilcem v veleposestvu po pooblaščenju, volilcu v veleposestvu, voliti.

Deželni poslanci uživajo glede na nedotikljivost (imuniteto) one pravice kakor državnoborski poslanci in so voljeni pri občini volitvah na dobo šest let. Pri vstopu v deželni zbor obljubijo namesto prisega deželnemu glavarju, da bodo zvesti in pokorni cesarju, spoštovali zakone in vestno izpolnjevali svoje dolžnosti.

Deželni zbori imajo različno število poslancev in sicer:

Dežele in kronovine	cerkveni do- stojanstveniki	vseučilišni rektorji	iz vele- posestva	iz mest in trgov	iz trgovin, in obrt. zbornic	iz kmetijskih občin	skupaj	število deželnih odbornikov
Dolenja Avstrija	2	1	16	30	4	20	73	6
Gorenja Avstrija	1	—	10	17	3	19	50	6
Salzburško	1	—	5	10	2	8	26	4
Tirolsko	7	1	10	13	3	34	68	6
Predarelsko	1	—	—	5	1	14	21	4
Koroško	1	—	10	9	3	14	37	4
Štajersko	2	1	12	21	6	23	65	6
Kranjsko	1	—	10	8	2	16	37	4
Goriško in Gradišče	1	—	6	5	2	8	22	4
Istra	3	—	5	11	2	12	33	4
Dalmacija	2	—	10	8	3	20	43	4
Češko	1/4	2	70	72	15	79	242	8
Moravsko	2	—	30	31	7	31	101	6
Šlezija	1	—	9	10	2	9	31	4
Galicija	8	2	44	20	3	74	151	6
Bukovina	1	1	10	5	2	12	31	4

Trst z okolico ima samostalen občinski zastop, kateri zboruje v dobi zborovanja deželni zborovi tudi kot deželni zbor.

Deželnega glavarja in njega namestnika imenuje cesar izmed deželni poslancev na šest let. Deželni glavar vodi deželni zbor, kateremu predseduje, odvarja po cesarju sklicani deželni zbor in ga sklepa po izvršeni nalogi ali po cesarjevem naročilu in določuje vzpored deželnoborskim sejam.

Delokrog deželnega zbora je omejen na deželne reči. Seje so javne in le izjemoma tajne. Vlada predlaga deželnemu zboru zakonske predloge o deželnih rečeh, vendar ima to pravico tudi deželni zbor. Po deželnem zboru vzprejeti deželni zakon predlože cesarju v

potrjenje. Deželni zakon zadobi seveda le za dotično deželo veljavo in sicer šele s cesarjevim potrjenjem.

Za veljavno sklepanje treba navzočnosti nad polovico vseh poslancev in potem zadostuje nadpolovična večina, pri enakosti glasov ne obvelja predlog. Za predloge o premembni deželnega reda pa je treba, da so navzočne 3/4 vseh poslancev in pri glasovanju se zahteva dvetretjinska večina.

Deželni zbor razpolaga z deželnim premoženjem in sme v pokritje stroškov razpisati deželne priklade do 10%, za večje priklade treba cesarjevega privoljenja.

Deželni odbor je upravnna in izvrševalna oblast deželnega zbora in se voli izmed deželnoborskih poslancev. Načeluje mu deželni glavar in v njega odsotnosti po deželnem glavarju določeni deželni odbornik. Kranjski deželni odbor n. pr. ima razven deželnega glavarja še štiri odbornike, in sicer volijo 1 poslanci iz veleposestva, 1 poslanci mest, trgov, trgovinske in obrtne zbornice, 1 poslanci kmetijskih občin in 1 vsi deželni poslanci skupaj. Deželni glavar kranjski ima 3000 gld. letne plače, deželni odborniki pa po 1400 gld. Deželni odbor podpirajo pri poslovanju zato nastavljeni deželni uradniki.

Funkcijska doba deželni odbornikov se sicer neha z razpustom deželnega zbora, vendar pa poslujejo deželni odborniki še tako dolgo, da novovoljeni deželni zbor voli novi deželni odbor. Deželni odbor pripravlja vse za deželnoborsko zasedanje potrebno in preiskuje poročila o volitvah novovoljenih deželni poslancev ter poroča o tem deželnemu zboru, kateri ima verifikacijo novovoljenih poslancev.

V ogerskih deželah je samo eden deželni zbor in sicer za Hrvaško in Slavonijo. Hrvaško-slavonski deželni zbor šteje 121 poslancev, med katerimi imajo virilne glasove: Nadškofa v Zagrebu in Karlovcih, katoliški in pravoslavni škofje, veliki prošt zagrebški, veliki župani (7), grof Turopoljski in polnoletni velikaši (knezi, grofje in baroni), katerih je 18. Deželni zbor voli izmed sebe 40 poslancev v ogerski državni zbor. Delokrog deželnega zbora obsega notranjo upravo, nauk in bogočastje in pravosodje, v katerih rečeh je dežela samostalna.

(Dalje prih)

Naši dopisi.

Iz Semiča. Dne 28. vinotoka l. l. je pokosila nemila smrt tukajšnjo učiteljico gdč. Irmo Šigon. Rojena je bila v Ljubljani l. 1870., kjer je tudi dovršila svoje študije l. 1890. Službovala je v Spodnji Idriji štiri leta in opravljala svojo službo prav vestno, vneto in z najboljšimi uspehi, kar izpričuje pohvalni pismi c. kr. okrajnega šolskega sveta v Logatcu in krajnega šolskega sveta v Spodnji Idriji. Z istim uspehom je službovala od leta 1894. na trirazredni ljudski šoli v Semiču. Vsled svojega marljivega poslovanja v šoli si je nakopala bolezen, ki jo je mučila skoro dve leti; dne 1. prosinca l. l. pa je dobila dopust za nedoločen čas, da bi okrevala, toda bolezen je bila neozdravljiva, in smrt ni prizanesla tudi tej še tako mladi naši kolegini. Pri pogrebu dne 30. vinotoka se je pokazalo, kako priljubljena je bila učiteljstvu tega okraja. Zbralo se je mnogo gospic učiteljic in gospodov učiteljev. K zadnjemu počitku so jo spremili tudi otroci semiške in štrekljevske šole. Pogreb je vodil prečastni gospod dekan Anton Aleš z domačima gospodoma kape-lanoma. Učitelji so zapeli pred hišo in na pokopališču pri sv. Duhu nagrobno. Na gomili blage pokojne je govoril

v slovo spretno in ginljivo gospod nadučitelj Franc Šetina. V govoru je povdarjal posebno njeno vestnost in neutrujenost pri šolskem delovanju, ljubezen do mladine in do svojih roditeljev, ki jih je vkljub svoji pičli plači izdatno podpirala. Govor je končal s tem, da ona zasluži radi svoje delavnosti in kolegijalitete, da se ohrani med učiteljstvom v blagem spominu. In tako bodi!

Iz Koprivnika. V Bohinjskih gorah na Koprivniku, daleč proč od posvetnega šuma nad 1050 m visočine nad morjem se je blagoslovila v dan 3. listopada l. l. slovesno nova šola — jednorazrednica s poludnevnikom. S Koprivnika in Gorjuš so se zbrali dečki in deklice ob 10. uri v novem šolskem poslopju v vsem kakih 70 ter paroma se napotili pod vodstvom gospice učiteljice Stane Zarnik v župno cerkev k sv. maši, katero je daroval g. župnik A. Payer. Po službi božji se je podala zopet šolska mladina na grič k šoli, kjer se je zbralo tudi že obilo naroda iz Koprivnika in Gorjuš. Domači g. župnik A. Payer je blagoslovil praznično okrašeno šolsko poslopje, po bližnjih gorah pa je odmevalo pokanje topičev. Po blagoslovu izpregovori in opominja domači g. župnik pričujočo mladino, da mora biti vedno pokorna in tudi hvaležna do vseh, kateri se bodo ukvarjali z njo. Na to se g. c. kr. okrajni šolski nadzornik A. Žumer obrne do staršev ter jim v prav poljudnem govoru svetuje, naj redno pošiljajo svoje otroke v šolo, gospici učiteljici pa na srce polaga ljubezen do šole in mladine, otrokom pa naroča hvaležnost do učiteljev in staršev, katero naj goje v molitvi in učenju.

Spomnil se je tudi presvetlega cesarja, in navdušeno se mu je zaklala trikrat slava. Na to pa se je šolska slovesnost nadaljevala v gostilni Janeza Korošca, kjer so se pri kozarcu vina razveseljevali in navduševali domači in tuji gostje.

Prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik je zapisal v krstno knjigo, „kjer je duše pasel“ 3¹/₂ leta, sledeče: „Planinam brez cirkve, Nova fara Skuz Povele cesarja Jožefa II., Plačo Bledske gosposke, Železo Bistriške fužine, Mujo Koprivnikarjev in Gorjušmanov v l. 1791.“ Ko bi sedaj živel, bi nasvetoval brezdvomno, da se vpiše v kroniko: „Planinam brez šole, Nova šola, Na povelje Franc Jožefa I., Plača občine Srednjavas, Podpora deželnega odbora, Tlaka Koprivnikarjev in Gorjušcev v l. 1895.“ (ker se je pred 2 letoma pričelo zidati.) Ravno ob stoletnici ustanovitve fare 1891 je sporočil podpisanec tedanjemu g. c. kr. okr. šolskemu nadzorniku za radovljiški okraj Fr. Levcu, da odstopi posestnik in gostilničar Janez Korošec potrebni stavbeni prostor za šolo brezplačno, če se zida. Gospod Fr. Levec je vplival potem v sl. c. kr. okr. šol. svetu v Radovljici, da se je šola ustanovila tudi v Bohinjskih gorah v prospeh vere, omike in blagostanja našega naroda.

Jož. Korošec.

Iz krškega okraja. (Okrajna učiteljska konferencija.) Letošnja okrajna učiteljska konferencija se je vršila v Krškem dne 29. mal. srpana m. l. po vspredu, ki ste ga že naznanili v cenjenem svojem listu. Točno ob 9. uri otvori predsednik, g. c. kr. okrajni šolski nadzornik Andrej Šest sejo z običajnim nagovorom. Da mi poročilo ne naraste, se bodem oziral le na najvažnejše točke. Svojim namestnikom je g. predsednik imenoval g. Fr. Lundera, nadučitelja na Raki; zapisnikarjema sta bila izvoljena gđc. Hermina Prhavčeva in nadučitelj Janko Leban. Odsotni so bili 4. Iz poročila predsednikovega posnamemo, da je bilo minulega šolskega leta v krškem okraju 25 javnih ljudskih šol, jedna meščanska in 2 ekskuredni šoli. Število šolskih otrok je bilo: šolodolžnih v vsakdanji šoli 7284; v ponavljalni šoli 1908; — šolo obiskujočih je bilo v vsakdanji šoli: 6164, v ponavljalni šoli: 1757. V druge ljudske, obrtne in višje šole je hodilo 171 otrok. Vseh šolo obiskujočih otrok je torej bilo 8092; — 1100 jih je ostalo brez pouka in to zbok dušne ali telesne hibe, zaradi prevelike oddaljenosti, zaradi pomanjkanja prostora in nemarnosti dotičnih staršev. Učiteljev je bilo 56, in sicer: 18 def. nadučiteljev, 12 def. učiteljev, 15 def. učiteljic, 2 prov. učitelja, 6 prov.

učiteljic in 3 pomožni učitelji. Celodneven pouk je bil v Krškem, v Leskovcu v 3. razredu, v Št. Rupertu v 3. razredih, v Veliki dolini v 3. razredu, v Kostanjevici v 2., 3. in 4. razredu, v Št. Jerneju v 4. razredu, v Mokronogu v vseh razredih in v Radečah v 2. in 4. razredu. Po vseh drugih šolah in na obeh ekskurednih šolah je bil pouk poludneven. — Napredek je bil splošno povoljen, po nekaterih šolah in razredih prav dober. Učiteljstvo napreduje v duhu časa ter vrši svojo dolžnost. Vendar, pravi gosp. nadzornik, je opazil nekatere nedostatke. Obširno obravnava predmet za predmetom ter daje učiteljstvu dobre pedagoške migljaje. Obširno tega ne bodem popisoval, ker imaš, dragi „Tovariš“ večno nedostajanje prostora.*) Toliko pa rečem, da je vsak nepristranski ud konferencije lahko iz te razprave spoznal, da je g. Šest več in praktičen šolnik. Nekoliko vendar posnamem iz njegovega zanimivega in poučnega govora: Vsa tvarina za nazorni pouk se piši tudi v „Tednik“. — Otroci naj umejo to, kar čitajo. Bere naj se nekaj časa posamez, potlej skupno (v koru), zdaj dečki, zdaj deklice. Ko otroci berilo dobro čitajo, naj je povedo s svojimi besedami, in to v nižjih razredih na stavljen vprašanja, v višjih brez vprašanj. Otroci naj se na vseh stopinjah uče tudi na pamet primernih sestavkov v vezani in nevezani besedi. Posebno priporoča v to pregovore in izreke. Če je pod berilom podpisan pisatelj, naj se otrokom pove, kdo je bil dotičnik, a le na kratko. — Glede slovnice zahteva g. nadzornik, da mu po vseh šolah znajo dobro sklanjati in spregati. Na 3 in 4 razrednicah pa morajo otroci poznati vsa besedna plemena, dalje naj znajo analizovati stavke, ločeč razne stavke (glavne in zavisnike).

(Dalje prih.)

Lucilius.

Iz Krškega. Občni zbor „Pedagogičskega društva v Krškem.“ O priliki letošnje okrajne učiteljske konferencije v Krškem dne 29. mal. srpana, je zborovalo tudi „Pedagogičsko društvo“ ob 3. uri popoldne na prijaznem vrtu gospoda Gregoriča. Razen odbora se je zbralo še 41 društvenikov. Predsednik presrečno pozdravi navzoče, se jim zahvali na obilni udeležbi, otvori zborovanje in poroča o društvenem delovanju od zadnjega občnega zbora blizo tako-le: Pedagogičsko društvo je imelo od zadnjega občnega zbora, ki se je vršil dne 7. vel. travna l. l. dvoje zborovanj in sicer 8. vinotoka v Boštanju in 6. vel. travna v Škocijanu. Oba zbora sta bila jako živahna in primeroma prav dobro obiskana, kar je večini navzočih tako znano, deloma, ker so bili sami prisotni, deloma pa, ker so popise zborov čitali v časopisih. Kakor znano, izdalo je „Pedagogičsko društvo“ v minulem letu društveno knjigo t. j. VI. „Pedagogičski letnik.“ Tako knjigo namerava tudi izdati to leto in sicer jeseni. Odbor ima že precej gradiva nabranega, manjka mu pa še jako gnotne podpore, zato prosim vse navzoče častite društvenike, da ostanejo še nadalje zvesti domačemu društvu, ob enem pa skušajo pridobiti tudi kaj novih udov.

Tajnik prečita zapisnik zadnjega zborovanja v Škocijanu.

Blagajnik predloži letni račun, kateri kaže dohodkov 381 gld. 56 kr. in stroškov 343 gld. 26 kr. Preostanek 38 gld. 30 kr. se porabi za prihodnjo knjigo, kake nagrade pa sodelovalcem zdaj ni mogoče dati. Pregledovalcem računa se volita gospoda Franc Lunder in Jakob Pretnar, katera račun takoj natanko pregledata in skupščina istega po njihovem predlogu potrdi in odobri.

Došli dopisi se prepuščajo bodočemu društvenemu odboru v rešitev.

Za spomenika umrlima tovarišema Mateju Močniku in Ivanu Tomšiču se dovoli po 2 gld., tedaj skupaj 4 gld. iz društvene blagajnice.

Pri volitvi novega odbora so bili soglasno izvoljeni vsi dosedanji odborniki. Ko se je še novoizvoljeni odbor konstituiral in izvolil predsednikom gospoda Jožefa Bezlaja, njegovim namestnikom in tajnikom gosp. Ivana Rupnika in blagajnikom gosp. Florijana Rozmana,

*) Letos bo boljše; oglasite se torej večkrat ter nam poročajte vse šolske novosti. Uredn.

zaključil predsednik zborovanje s trikratnim Živio! in Slava! presvetlemu vladarju Frančišku Jožefu I. Po zborovanju je nabral med veselo družbo okrajni šolski nadzornik gosp. A. Šest 14 gld. 50 kr. za učiteljski konvikt v Ljubljani.

Ivan Rupnik.

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gospod Rodič Ivan, nadučitelj v Stopičah, 2-50 gld. Gdč. Ivanka Dolinar, učiteljica v Višnjigori, 2-40 gld.

Učiteljski konvikt: G. Josip Petrič, trgovec s popirjem in šolskimi potrebščinami, izdelovatelj šolskih zvezkov v Ljubljani, tretjino čistega dobička od šolskih zvezkov v prid konviktu 440 K. Tvrda Fran Ksav. Souvan, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, 5% od iztržka v prid konviktu 55 K. G. Krener Bogomir, učitelj v Škofjiloki, nabral na nabiralno polo 63-70 K; gdč. Janja Miklavčič, učiteljica v Kranju, 7-20 K; g. Janko Rudolf, učitelj na Vrabcu, 2 K in ne 1 K, kakor je bilo čitati v zadnji številki.

Najvišje odlikovanje. Deželni predsednik kranjski, baron Hein je imenovan cesarskim tajnim svetnikom in ljubljanskemu knezoškofu, oziroma goriškemu knez nadškofu, dr. Jakobu Missii je cesar podelil red železne krone prve vrste.

Važne izpremembe na najvišjih upravnih mestih in najvišja odlikovanja: Tržaški namestnik vitez Rinaldini gre iz zdravstvenih ozirov v pokoj. Pri tej priliki je odlikovan z redom železne krone I. vrste. Na njegovo mesto pride sedanji bukovinski namestnik, grof Goës. Istotako stopi v pokoj koroški namestnik, baron Schmidt-Zabiérow, ki je pri tej priliki odlikovan z velikim križem Franc Jožefovega reda. Na njegovo mesto pride štajerski dvorni svetnik Freydenegg.

Imenovanje. Z odločbo z dne 11. m. m. je cesar imenoval dvornega svetnika Antona Rezeka sekcijjskim šefom v naučnem ministerstvu.

Osobne vesti. V krškem okraju so provizorično nastavljeni: gdč. Pavlina Brezovšek na drugo mesto na Trebelnem in izprašana učiteljska kandidatinja Pavlina Tomšič na drugo mesto v Št. Ruprtu. Na Studenci supla bolno gospo Marijo Cepuder umirovljeni učitelj Ivan Jarm. G. Matej Jenko, izprašani učiteljski kandidat, prišel je kot provizorični učitelj v Dole v litijem okraju. Nadučiteljem je imenovan v Selah pri Ptuj g. Franc Meško, učitelj v Št. Jurji ob Pesnici; učiteljem na deški šoli ptujske okolice imenovan je g. Hinko Družovič, podučitelj v Poličanah. Stalni podučitelj je postal v Stopercih ondotni začasni podučitelj g. Fortunat Jelovšek; gdč. Justina Vuga, učiteljica v Ajdovščini, imenovana je stalnim podučiteljicam v Selah. G. Ivan Šober nameščen je za suplenta v Runeču; supletinji sta postali gdč. Marija Fürst v Lembahu ter gospa Marija Pogruje, učiteljica ženskih ročnih del v Hajdini.

Umrli je v bolnici v Gradcu gosp. Vinko Šrimpf, suplent pri Sv. Frančišku v Savinjski dolini. Lahka mu zemlja!

Bela žena. V Vrbovem pri Ilirski Bistrici je umrl 5. m. m. tamošnji učitelj g. Anton Simončič, star 35 let. N. v m. p.

Domovinska pravica ljudskih učiteljev. Upravno sodišče je v nekem slučaju odločilo, da ima definitivno nameščen ljudski učitelj domovinsko pravico v oni občini, kamor je premeščen na redno službo.

Prof. Anton Foerster, znameniti slovenski glasbenik, je praznoval 20. grudnia 1897 šestdesetletnico svojega rojstva. Foerster si je pridobil za slovensko glasbo kot pravi umetnik neminljivih zaslug. Do današnjih dni deluje izza mladih svojih let neumorno k povzdigi in pravemu napredku naše koncertne, cerkvene in gledališke glasbe. Njegova Muza nam je podarila mnogoteri biser, ki nam je v čast in ponos. Naj bi v beli Ljubljani, ki mu je kot rojenemu Čehu postala njegova ljuba druga domovina, preživel še obilo let v sladki zavesti, da je koristil narodu slovenskemu tako, kot bi bil njega rojeni sin! Na mnogaja ljeta!

Stalna razstava učil na I. mestni deški ljudski šoli v Komenškega ulicah je dobila pet jako lepih okraskov. Gg. učitelja Iv. Krulac in Ant. Razingar sta namreč izvršila kot priznana kaligrafa pet različnih napisov, ki vise ob stenah in krase razstavo kaj okusno. — Ne moremo si kaj, da ne bi opozorili iznova slov. učiteljstvo na to znamenito razstavo. Naj si jo ogleda vsak, komur se nudi prilika!

Za šolski muzej slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva je dovolil sl. občinski svet ljubljanski v seji dne 21. m. m. 200 gld. redne letne podpore. Želeti bi bilo, da se tudi posamezna učiteljska društva odzovejo svoji dolžnosti ter čimprej vpošljejo svoje prispevke. Kakor kažejo priprave, bo delal muzej veliko čast „Zavezi“, oziroma slovenskemu in istrsko-hrvatskemu učiteljstvu. Torej, le na delo!

Književnost in umetnost. Pod tem zaglavjem bomo priobčevali vse važnejše prikaze na polju književnosti in umetnosti in objavljali o vsem, kar dobimo v roke, nepristranske in pravične ocene. Posvečevali bodemo zlasti vso pozornost proizvodom pedagoškega, didaktičkega ali metodiskega sodržaja. Seveda se bomo morali ozirati pred vsem na prostor.

Novo književno podjetje. Odbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ je sklenil, da začne z izdavanjem mladinske knjižice, ker nam nedostaja berila za našo mladino in ker je prenehal gospod Gabršček z zalaganjem in izdajanjem dosedanje „knjižnice za mladino“. Prvi zvezek izide kmalu in prinese izvirno povest našega tovariša-pisatelja, gosp. Ivo Trošta. Ako razpečamo ta prvi zvezek „Zabavnih listov za slovensko mladino“, bomo nadaljevali, sicer ne. Ker je poveril odbor podpisancu uredništvo „Zabavnih listov za slovensko mladino“, si usojam

javiti to cenjenim tovarišem in tovarišicam, da bodo pripomogli k hitremu razpečanju I. zvezka. Gospodo pisatelje in pisateljice mladinskih spisov pa prosim, da založe prazno uredniško miznico s primernimi spisi, ki ugajajo večini naše mladine tem bolj, čim krajši so. Založnik, gosp. R. Milic, izplača vsakemu tudi nekoliko nagrade, a nekaj čistega iztržka si je izgovorila blagajnica konviktova. Vsakemu svoje! E. Gangl, učitelj v Ljubljani.

Plače državnih slug in plače učiteljev. Vlada je izdelala načrt zakona o uredbi plač državnih slug ter določila v ta namen štiri plačilne razrede in sicer: I. razred 700 gld.; II. razred 600 gld.; III. razred 500 gld. in IV. razred pa 400 na leto. Vrh tega bodo dobivali še za vsakih stalnih 10 službenih let v civilni državni službi 50 gld. kot službeno starostno doklado, ki se bo štela v penzijo (dvakrat priznana). Aktivitetna doklada se odmeri po razmerah službenega kraja in sicer 5, 10, 30, 25 in 20% od plače. Po tem načrtu doseže državni sluga lahko 1150 gld. letne plače!

Ako primerjamo s tem učiteljske plače, dobimo natančno merilo, koliko cenijo merodajni činitelji učitelja in šolo!

Če misli kdo, da so temu krive „revne“ dežele, ki plačujejo učiteljstvo, se zelo moti, kajti tudi država daje priliko nekdanjemu slugi priti v 10. in 9. činovni razred, ne pa učitelju; o tem nas poučuje ta-le slučaj.

Ko se je posvetovalo o uredbi uradnih plač, se je staval tudi predlog, da bi smeli priti tudi vadniški, godbeni in telovadni učitelji na učiteljskih v 9. činovni razred. Pridobil bi dotičnik ne toliko na plači, ampak temveč na veljavi in ugledu.

Naučni minister se je izrekel zoper ta predlog, češ, vadniški učitelji so prav za prav vendar le ljudski učitelji. Poslanska zbornica se je temu udala!

Vse drugače so pa stvari pri drugih državnih uradih, n. pr. pri sodniji. Ko se je uveljavil civilni procesni red, je bilo treba pomnožiti pisarniško osebje in ustanovila so se nova uradna mesta, oziroma novi razredi. Če pregledamo zadnje imenovanje, vidimo, da so postali jetničarski pazniki in sodnijski slugi kancelisti v 11. činovnem razredu, kancelisti so postali kancelijski oficijali druge vrste v 10. činovnem razredu, ki se pa pomaknejo še lahko kot kancelijski oficijali prve vrste v 9. činovni razred.

Jetničarskemu pazniku ali sodnijskemu slugi je odprta pot celó v 9. činovni razred, učiteljstvu se je pa porinil pred ta razred močen zapah!

Komentara k temu ni treba; dejstva sama govoré dovolj glasno; dolžnost šoli prijaznih državnih poslancev bodi, da se ta napaka popravi čimprej učiteljstvu v prid in da se tudi ljudska šola podpravi, če nas dežele ne bodo hotele plačevati tako, pakor plačuje država bivše jetničarske paznike in sodnijske slugi.

Koleginja Janja popravlja: Slavno uredništvo „Učit. Tov.“ v Ljubljani. Na podlagi § 19. tiskovnega zakona — zahtevam (! Uredn.), da vsprejmete v Svoj list neizpremenjen naslednji popravek:

1. Ni res, da sem jaz lotila se konvikta z napadom. 2. Ni res, da jaz konvikta ne podpiram. 3. Ni res, da sem nasprotnica zvezkov v prid konviktu. 4. Ni res, da bi jaz odvracala, katero kolegino od delovanja za konvikt. Res pa je: 1.) da nisem nikoli in nikjer delovala zoper konvikt ne z besedo — ne z dejanjem. 2.) Res je, da sem na shodu dne 5. dec. prečitala pismo kolegije, katere v toplih besedah priporočala ustanovitve lastnega društva, kateremu bi mej drugimi bil tudi namen nabirati svoj fond, iz katerega bi dobivale podporo učiteljice — in bi ne bile odvisne od milosti učiteljev. 3.) Res je, da sem to misel odobravalaz jaz, kakor vse druge. 4.) Res je, da sem na shodu 5. dec. onim kolegijam, ki so rekle, da opusté „Učit. Tov.“ in vsako nabiranje bodisi za konvikt ali za Franc Jožefovo ustanovo — odgovorila, naj tega še ne storé, temveč počakajo — kakšno stališče bode zavzel „Učit. Tov.“ ozir. „Slov. učit. društvo“ — napram učiteljicam v bodoče. 5.) Res je, da sem nabirala za konvikt na vpslano krajevarsko knjižico št. 14 — in do sedaj nabrala 3-85 gld. — katere svote pa še nisem vpslala — ker sem bila namenjena nabirati do popolnega izkupa knjige. Vidi se, da ne morete čakati, zato Vam jo v prilogi vračam — svoto 3-85 gld. — 25 za poštnino pa po nakaznici. 6.) Res je, da podpiram tudi Franc Jožefovo ustanovo, ki je namenjena tudi učiteljskim otrokom. — V to svrhu sem dala 3-60 gld. iz svojega, kar je izkazano v št. 2. „Učit. Tov.“ 1897. I. in v št. 20. „Učit. Tov.“ 1896. 7.) Res je, da uporabljam v svojem razredu izključno le Petričeve zvezke in tukajšnji založnik g. K. Florian Vam lahko potrdi, da sem bila jedna prvih, ki so zahtevali te zvezke — in katerih sem tekoče šolsko leto razdelila uže nad 400!

Janja Miklavčič, učiteljica.

Dostavno opozarjam g. urednika „Učit. Tov.“, če mu je znano, kdo se kliče imenom? Jaz si za svojo osebo to prepovem!

Dostavek uredništva. Vidite, cenjena koleginja, da vstrezamo dragevolje Vaši želji, čeprav bi to prav lahko opustili, ker Vaš „popravek“ ni stvar, ampak bolj osebna. Iz tega sklepate prav lahko, da bi dali prostor tudi Vašemu dopisu „Iz krogov kranjskih učiteljic“. Stvar bi ostala bolj pri domu in bi ne zašla v nepoklicane kroge. Pa, pustimo to, zvonjenje po toči ne pomaga nič, preidimo torej takoj k Vašemu „popravku“. Vsemu temu, kar pravite Vi pod 1., 2. in 4. da ni res, pravimo mi, da je res in sicer iz teh-le nagibov: Ad 1: „Iz krogov kranjskih učiteljic“ pišete: „Znano Vam je, s kako marljivostjo, vstrajnostjo in veseljem so jele delovati mnoge izmed nas za učiteljski konvikt — od katerega ne bodo imele nobene koristi.“ — Ad 2: Res je, da do 16. grudnia 1. l., ko je prinesel naš list notico „Napaden konvikt“, nimamo v blagajnični knjigi „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ na Vaše ime zabilježenega niti jednega beliča. Ad 4: Svoj „res je“ podpiramo z razlogi, ki smo jih navedli pod 1. Če pa niste nasprotnica zvezkov v prid konviktu, nas pa veseli in nam je žal, da smo to zapisali: storili smo to zato, ker nam je precej zanesljiva oseba pravila, da ste se s početka protivili tem zvezkom, danes pa damo vero Vašim besedam.

Ne strinjamo se povsem tudi v Vašim „Res pa je“. Ad 1: To trditve zavračamo zopet z besedami, ki ste jih pisali iz krogov kranjskih učiteljev, koje smo zapisali zgoraj pod 1. To trditve zavračate tudi sami v odstavku „Res pa je“ pod 2, ker ste citali na shodu pismo kolegije, katera v toplih besedah priporoča ustanovitev lastnega društva, kateremu bi bil namen nabirati svoj fond. To podkrepljate v „popravku“ zopet pod 3, ker ste to misel odobraval. — Kar „popravljate“ pod 4, ne spada k stvari; omenimo pa mimogrede, da „Učit. Tovarš“ še ni nikdar zavzel stališča napram posameznim učiteljem in ne napram posameznim učiteljem, ampak vedno le napram koristim učiteljskega stanu in šole. To stališče bo zavzel tudi v bodoče. — Kar pišete pod 5, Vam dragevolje potrdimo, da smo 21. m. m. — torej pet dni potem, ko ste citali notico „Napaden konvikt“ — prejeli prvo Vašo pošiljatev za prodane marke v prid konviktu in sicer 3 60 gld. + 25 kr.; potrjujemo tudi, da ste si od te pošiljave uračunili 5 kr. za znamko na nakaznici in 20 novčičev pa za priporočeno pismo, v kojem ste nam poslali „Popravek“. To je res velikiodušna naklonjenost do konvikta! — Kar popravljate pod 6, zopet ne spada k stvari, čeprav dragevolje in hvaležno priznamo, da smo prejeli od Vas dne 16. mal. travna 1896 res 90 kr. in dne 6. prosinca 1897 pa 270 gld., naprej pa nič več! — Za „popravek“ pod 7 smo se opravičili še zgoraj.

Se nekaj glede Vašega vprašanja v dostavku. Imenoma kličemo svoje prijatelje, kolege in tudi kolegije, ker jim s tem kažemo nekako posebno naklonjenost; Vas, cenjena kolegija, pa kličemo zato tako, ker se čestokrat prav radi podpisate: „Kolegija Janja“. Prosimu, prepričajte se v „Učit. Tovaršu“ l. 1890. stran 10; zato nam blagovoljno oprostite, če se ne bomo ozirali na Vašo prepoved.

Res, škoda je časa in truda za tako delo, ker ne koristi nikomur. Ali bi ne bilo bolje za ves naš stan, ko bi delovali složno? Tolaži nas prepričanje, da je med nami še veliko kolegij, ki sodijo vso stvar trezno in premišljeno ter bodo tudi v bodoče hodile z učitelji, s svojimi kolegi, z roko v roki; to ne bo le v korist šoli, ampak v korist stanu in vsakemu posamezniku izmed učiteljstva. Ženska emancipacija še ni prinašala nikomur koristi, ker nima zdrave podlage. Ta prikazen je le nekaka osvetoželnost nad gotovimi osebami, ali nad kakim stanom, ali tudi nad moškimi sploh. Emancipirana ženska nima mika, nima ljubeznjivosti in ženska, ki ni ljubeznjiva, je izgrešila svoj poklic. Njo razodevajo še zunanji znaki: čmeren obraz, nevolja nad vsem, nagubano čelo in — domišljija. One kolegije, ki hočejo biti take, se bi rade ločile od svojih kolegov; v družbi kolegov bodo pa ostale tudi v bodoče vse prijazne, ljubeznjive in kolegijalne tovarišice in vsem tem kličemo vsi učitelji: Bog jih živi in vedno dobrodošle v naši družbi!

„Ljubljanski Zvon“ bodo prejeli učitelji in učiteljice po znižani ceni in sicer za 4 gld. na leto in 2 gld. za pol leta. Priporočamo ta slovenski leposlovni list ne samo učiteljem, ampak tudi učiteljicam.

„Soča“ bo izhajala z novim letom po dvakrat na teden ter bo veljala na leto samo 6 gld.

„Slovenski Narod“ dobiva učiteljstvo po znižani ceni in sicer za 12 gld. na leto s poštino vred. Ljubljanski učitelji ga dobé za 10 gld. na leto.

Naznanilo „Pedagogiško društvo“ izda v kratkem knjigo z nastopno vsebino: I. V spominu petdesetletnega vladanja Njegovega Velikanstva cesarja Franciška Jožefa I. (s sliko). II. Stvarna in slovnična obravnava 220. sestavka v III. berilu: „Cesar Franc Jožef I.“ III. O porabi modelov z 225. podobami (prevod iz angleščine). IV. Odlični hrvaški in srbski pedagogi. V. Pogled na slovensko pedagogičsko polje l. 1896. in 1897. VI. Odborovo poročilo o delovanju „Pedagogiškega društva“ leto 1896.—1898. Pri tej prilici prosim odbor cenjeno učiteljstvo naj kinalo dopišlje letnino, da bode odbor vsaj brez skrbi glede tiskovnih stroškov. Tudi ima še mnogo prejšnjih knjig v zalogi. Prosimu sežite po njih. — Veselo novo leto!

Svoji k svojim. „Učiteljski Tovarš“ se dobiva v Ljubljani v teh-le kavarnah, oziroma gostilnah: Kavarna „Evropa“ na Dunajski cesti; kavarna Mayrjeva v Filipovem dvorcu v Špitalskih ulicah; „Narodna kavarna“ v Zvezdi; kavarna „Narodni dom“ in kavarna „Valvazor“ na Sv. Petra nasipu. — Gostilna J. Košenina (Na Pergerš) na Marije Terezije cesti; v tej gostilni se dobiva zelo okusna in cena hrana in dobra pijača; priporočamo to gostilno posebno tovarišem z dežele, kadar prihajajo v Ljubljano; gostilna „Vipavska zadruga“ na Bregu; tu se dobi izvrstna vipavska kapljica in dober prigrizek. Torej, tovariši, le: Svoji k svojim! Tudi učiteljstvo na deželi ima svoje izbrane gostilne in kavarne, posebno v krajih, kjer so sodnije in davkarje in tudi v drugih večjih krajih. Tovarši, zahtevajte v teh gostilnah, da se naročite na naš list, da bode tudi ljudstvo čitalo, po čem težimo in koliko delamo. Kdor nam pridobi takega naročnika, naj nam ga blagovolji naznaniti, da ga potem v listu priporočamo kolegom in kolegijam. Isto velja tudi tovarišem s Primorja in Štajerskega. V Kranju ima naš list gostilničar g. Peter Mayr ml. Kogar privede pot v Kranj, naj gre kar naravnost k našemu Petru, kjer bo gotovo izvrstno in prav cenó postrežen, tembolj, ker je g. Peter znan kot velik prijatelj učiteljev in podpornik učiteljskega konvikta. Še jedenkrat: Svoji k svojim!

Z Goriskega. Gorška dežela ima v resnici od bogov zaničevane učitelje; ali ti bogovi so živi in plezajo vedno više ob kolu materijalne sreče in časti po hrbtih sestranih učiteljev. Naša dežela je uboga, zato so nje zastopniki res v težkem položaju, ko gre za zboljšanje plač

in naše učiteljstvo v ogromni večini rado trpi nekoliko iz rodoljubja, ali tu prihajajo še drugi faktorji v poštev, tako da ob skromni plači učiteljstva trpi še preziranje in poniževanje. Pred par leti so nekega učitelja kar odstavili, češ, da ne zna poučevati. 25 let je učil, 25. leto kar najedenkrat je postal nezmožen. To je bila le pretveza; vsemogočeži so imeli druge vzroke, s katerimi se niso upali na dan. Da je res pri nas pravo „paševanje“, da smo učitelji resnično hlapci, s katerimi se ne postopa po zakonih, nam očitno kaže še drug slučaj. Letos so dobili nekateri učitelji mesta, ki niso bila niti razpisana. Ako bi bila mesta razpisana, prosili bi bili vrednejši in starejši. Da so pa razmere v resnici škandalozne, kaže nam dejstvo, ki je v zvezi z odpravo pripravnic v Kobaridu. Ta slučaj nam kaže očitno, da gorje tistemu, ki ni Benjamin od neke „persone gratissime“. Iz vsega, kar se je z nami počenjal do zdaj, razvidimo in sklepamo, da učiteljstvu ni treba posebno ukvarjati se s šolo; učitelj ne bodi značen ter ne izobrazuj se nadalje, temveč klečeplazi in — dobro ti bode!

Koroški deželni šolski svet se je ugreel zadnji čas za ustanovo meščanske šole v Velikoven ter je že priporočil ustanovo deželnemu odboru. Koroška že ima po našem mnenju dovolj meščanskih šol, a to za dečke kakor za deklice. Prej nego potreba take šole v Velikoven, je menda dotične oblasti naklep, s tem nekaj slovensk značaj tega jedinega mesteca na Koroškem oslabiti.

Deželni zbori. Kranjski, štajerski in goriški deželni zbor se je sešel v 28. dan m. m. Koroški in tržaški bosta začela zborovati v 10. dan t. m. in istrski pa v 17. dan t. m. Zasedanje deželnih zborov zaseduje učiteljstvo paznim očesom in gotovo ne brez vzroka; saj imajo deželni poslanci v rokah našo eksistenco, ker nam določujejo plače. Letos se bode reševalo to za učiteljstvo toli pereče vprašanje v štajerskem in kranjskem deželnem zboru. Želeti bi bilo, da bi se tudi v goriškem deželnem zboru spravilo to vprašanje na dnevni red in bi se stvar v prvi vrsti vsaj toliko daleč privedla, da se gg. poslanci zjedinijo za deželni šolski zaklad.

Pomanjkanje učiteljev na Kranjskem. V zadnji številki l. 1. smo poročali, da gredo naši izprašani kandidati službovat večinoma v sosedno Štajersko, ali gredo pa kam drugam s trebuhom za kruhom. Ni dovolj še to, da mladeža naraščaja nimamo; ni dovolj, da nam umirajo krepke moči v najlepši moški tako pogosto, da strese človeka groznica, češ, zdaj, zdaj bo prišla vrsta tudi nate. Pomanjkanje učiteljev bo postalo v najkrajšem času še večje, kajti ravnokar čujemo, da izstopajo stari učitelji iz učiteljske službe. Učitelj J. Rajner iz D. M. v Polju gre k neki zavarovalni družbi v službo, ker z učiteljskimi dohodki ne more živeti! Stalni učitelj Al. Gorjup iz Postojine gre k sodniji, in mož ima popolnoma prav, saj mu bo dana prilika, priti celo v 9. činovni razred. Za njim bo šel še marsikdo.

Opozarjamo naše gg. deželne poslance, da se čim preje in resno lotijo tega našega perečega vprašanja ter ga rešijo tako, da bode v korist učiteljstvu, šoli in — deželi! Povdarjamo pa še jedenkrat, da sto tisoč bo komaj zadostovalo.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1393

o. šol. sv. Na dvorazrednici na Blokah je stalno popolniti drugo učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda.

Dotične prošnje je vlagati semkaj do dne 8. prosinca 1898.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 16. grudnia 1897.

Št. 1333

o. šol. sv. Na dvorazrednici v Grahovem pri Cerknici je stalno, oziroma začasno popolniti izpraznjeno drugo učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Dotične prošnje je vlagati semkaj do dne 31. grudnia 1897.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 16. grudnia 1897.

Št. 1592

o. šol. sv. Na jednorazredni ljudski šoli v Svibnjem pri Radečah je stalno ali začasno popolniti službo učitelja-voditelja z letnimi 450 gld., 30 gld. funkcijske doklade in 80 gld. stanarine.

Pravilno opremljene prošnje za to službo naj se predpisanim potom semkaj vlagajo do 20. prosinca 1898.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 13. grudnia 1897.

Št. 2135

o. šol. sv. Na jednorazrednici v Vrbovem je stalno oziroma začasno popolniti mesto učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda.

Dotične prošnje je vlagati do dne 20. prosinca 1898.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini, dne 23. grudnia 1897.

Listnica uredništva:

Prosimu, prerežite in preberite; ako Vam ugaja, obdržite 1. številko in pridobite nam vsaj še jednega naročnika; če se pa ne strinjate z našim programom, nam blagovolite vrniti 1. številko pod istim zavilkom. Vsem, ki so z nami in zoper nas: Srečno in veselo novo leto!

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francišek Črnogaj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatev naj se pošiljajo franko. — Oznaniila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/5 strani 2 gld.; manjši inserati po 8 kr. petit vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštine še 3 gld.

24014, VII, A, a

1898

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva“

v Ljubljani

Osemintrideseto leto

Uredila:

J. Dimnik in E. Gangl

Izdavatelj in odgovorni urednik:

JAKOB DIMNIK

mestni učitelj

Natisnila R. Miličeva tiskarna v Ljubljani

UČITELJSKI TOVARIŠ

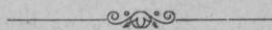
GLASILO „SLOVENSKEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA“

V LJUBLJANI

—⇒ OSEMINTRIDESETO LETO ⇐—

1898

UREDILA

J. DIMNIK IN E. GANGL

IZDAVATELJ IN ODGOVORNI UREDNIK:

JAKOB DIMNIK

MESTNI UČITELJ

V LJUBLJANI

NATISNILA R. MILIČEVA TISKARNA

KAZALO.

I. Vzgoja in pouk.

Na strani

Kako bi se izboljšalo šolsko obiskovanje? <i>Ljudevit Stiasny</i>	129
Kako je postopati šolskim vodstvom glede npravno zanemarenih otrok. <i>Ljudevit Stiasny</i>	267
Kako naj bi se drugi deželni jezik uspešno poučeval? <i>Štefan Primožič</i>	43
Kako slove krstno ime Njegovega Velikanstva uradno slovenski? <i>Fr. Levec</i>	146
Katere lastnosti gđji učitelj-vzgojitelj? <i>Jos. Korošec</i>	81
Kdaj so električni tokovodi človeškemu življenju nevarni, in kako naj šola šolsko mladino opozori na to nevarnost? <i>Iv. Krulec</i>	10
Kmetijski pouk v ljudski šoli. <i>A. Likozar</i>	226
Močnikovo razštevaje. <i>L. Lavtar</i>	106
Naše ljudsko šolstvo. (1848—1898) <i>Fr. Levec</i>	162
O pravopisju v slovenski ljudski šoli. <i>Janko Leban</i>	68
Sadjarstvo v ponavljalni šoli. <i>Fr. Rojina</i>	250
Slovenski pravopis. <i>Fr. Levec</i>	115
Spisje v ljudski šoli. <i>Fr. Potokar</i>	188
Ustavoznanstvo. <i>Orožen Franc</i> , stran 4 in dalje.	
Zlati jubilej Nj. Velikanstva cesarja Franca Jožefa I. <i>Jakob Dimnik</i>	171

II. Razni spisi.

Adresa slovenskega učiteljstva Nj. Velikanstvu.	170
Anton Bonaventura.	121
Bratje Slovani!	105
Cesarica Elizabeta †. Nje životopis, žalostna smrt in pogrebne svečanosti. 209—216.	216, 273
Českemu učiteljstvu!	145
III. občni zbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ v Ljubljani.	13
Hrvatskomu učiteljstvu.	137
In hoc signo vinces!	1
Istrskemu učiteljstvu.	225
„Jubilejska samopomoč“. (Pravila)	164
Jubilejski koncert „Zaveze“.	162
Kako pomagati učiteljstvu na Goriškem?	261
Močnikova slavnost.	193
Morituri vos salutant!	25
Na delo! <i>Dimnik Jakob</i>	2
Najvišje obvestilo.	265
Občni zbor „Narodne šole“.	218
Nezakoniti razpisi nadučiteljskih mest.	153
Ob petdesetletnici vladanja Njega Velikanstva cesarja Franca Jožefa I. Oklic.	146
Olajšave. <i>M. Poklukar</i>	126
O naši stanovski organizaciji. <i>E. Gangl</i>	18
Položaj primorskega učiteljstva.	241, 249
Poročilo finančnega odseka o novi uredbi službenih dohodkov učiteljskega osebja na Kranjskem in o prenareshi dotičnih zakonov.	58
Potreba III. mestne deške šole v Ljubljani. <i>Jakob Dimnik</i>	242
Pozdravljena, naša bodočnost!	65
Pozdravljeni bodite! <i>E. Gangl</i>	169
Poziv okrajnim učiteljskim društvom.	49
Poziv slovenskemu in istrsko-hrvatskemu učiteljstvu.	42
Regulacija učiteljskih plač na Kranjskem.	89
Slavnostni prolog. <i>E. Gangl</i>	177
Slovenskemu narodu.	114
XXIX. občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.	19
Slovenskemu učiteljstvu.	41, 113, 217
Spomenica gg. deželnim poslancem in šolskim oblastnjam na Goriškem.	33
Stanje i želje hrvatsko-slovenskog učiteljstva Istre. <i>Božo Dubrovič</i>	178

Na strani

Status.	62
Učiteljem-čebelarjem. <i>Fr. Rojina</i>	66
Učiteljsko gmotno stanje na Goriškem.	258, 265
Učiteljstvu na Goriškem.	4
Vabilo k pristopu v društvo „Jubilejska samopomoč“.	217
Vdanostna izjava ljubljanskega učiteljstva. <i>E. Gangl</i>	174
Občni zbor „Vdovskega učiteljskega društva“.	227
Vesele praznike!	73
V ime sprave. <i>P. Leska</i>	9
Zahvala.	57
Zaveza slovenskih učiteljskih društev.	182, 195
Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.	110
X skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.	162
Zmaga!	57

III. Književnost in umetnost.

<i>Bezljaj Josip</i> : Geometrijsko oblikoslovje za dekliške meštanske šole.	231
<i>Brvar Karol</i> : Savinjski glasovi.	30
<i>Bučar Ivo</i> : Biserojla jasna vila.	203
<i>Čerin Josip</i> : Pesmarica „Glasbene Matice“.	118
Čovječnost.	159
<i>Dimnik Jakob</i> : † Cesarica Elizabeta.	221
<i>Dimnik Jakob</i> : Pripovedke iz avstrijske zgodovine.	203
<i>Dimnik Jakob</i> : Zlati jubilej preljubega cesarja Franca Jožefa I.	174, 202
Družba sv. Mohorja.	45
<i>Emmer J.</i> : Kaiser Franz Josef I.	30
Franco Jožef I.	44
<i>Gangl E.</i> : Iz luči in teme.	272
<i>Gangl E.</i> : Zabavni listi za slovensko mladino. I.	102, 111, 127
<i>Gabršček A.</i> : Knjižnica za mladino.	118
<i>Gabršček A.</i> : Slovanska knjižnica.	119, 131, 203
<i>Gärtner Franc</i> : Šola v boju proti pijančevanju.	252
<i>Hubad Franc</i> : Franc Jožef I.	203
<i>Hribar Anton</i> : Popévdice milemu narodu.	278
<i>Hribar Dragotin</i> : Ilustrovani narodni koledar za leto 1899.	278
<i>Jansky Karel</i> : Cesar in kralj Franc Jožef I.	94
<i>Josin-Gangl</i> : Drugo berilo in slovnica.	222
<i>Kaspret Anton</i> : Zgodovina srednjega veka.	14
<i>Korun Fran</i> : Skladbe. — I.	15
<i>Kosi Anton</i> : Peronospora ali strupena rosa.	15
<i>Kosi A.</i> : Sto narodnih legend.	131
<i>Kosi A.</i> : Štirideset napevov.	102
<i>Kosi Anton</i> : Zabavna knjižnica za slovensko mladino. — VII.	95
<i>Leban Janko</i> : Andrej baron Čehovin.	203
<i>Leban Janko</i> : Na različnih potih.	131
<i>Lehman M.</i> : Cesar Franc Jožef I.	102
<i>Lehman M.</i> : Kristus na Oljski gori.	102
<i>Levec Franc</i> : Slovenska Matica.	30
<i>Levec Franc</i> : Slovenski pravopis.	77
<i>Orožen Franc</i> : Metodika zemljepisnega pouka.	45
<i>Orožen Franc</i> : Nastenski zemljevid Palestine (—mn—)	52
<i>Paulin Alf.</i> : Prirodopis rastlinstva.	131
<i>Pedagogiško društvo v Krškem</i> : Slavnostni letnik.	174
Personalstatus.	222
<i>Dr. Pogačnik-Leban</i> : „O jetiki, sušici ali dëri“.	119
Podobe za šolo in dom. <i>Iv. Krulec</i>	45
Pole s podobami za šolo in dom.	85
<i>Primožič Štefan</i> : Ročni katalog.	222
<i>pl. Renzenberg Pavla</i> : Ženska ročna dela za pouk na ženskih učiteljskih.	14
<i>Rutar Simon</i> : Zemljepis za spodnje in srednje razrede avstrijskih šol.	14
<i>S. J.</i> : Pobožni otrok.	252

<i>Schreiner-Bezjak</i> : Prva nemška vadnica. (—mn—)	15, 51
<i>Selski D. L.</i> : Šol nam dajte!	203
<i>Sitsch Albert</i> : Obrtno računstvo.	70
Stenski zemljevid slovenskih pokrajin.	44
<i>Stiasny Ljudevit</i> : V Petrograd.	78
Der Süden.	239, 255
<i>Širola Stjepan</i> : Gusarski dvor.	203
<i>Širola Stjepan</i> : Novi ljubavni listar.	252
<i>Širola Stjepan</i> : Novi Robinson.	222
<i>Širola Stjepan</i> : Novi šaljivdija.	203
<i>Širola Stjepan</i> : Otkriveno blago.	203
<i>Dr. Tavčar Ivan</i> : Povesti. — II.	14
<i>Trošt Ivo</i> : Pri stricu.	127
<i>Trstenjak Davorin</i> : Život i rad Ivana Filipoviča.	278
Učni načrti. —mn—	78
<i>Varjačić Ljudevit</i> : Milim pokojnicima.	85
<i>Zupan Tomo</i> : Naš cesar Fran Josip I.	203

IV. Dopisi.

Iz Bele krajine.	252
Z Bleda.	62
Iz Divinščine pri Proseku. † <i>Ivan Štrukelj</i> .	205
Z Goriškega. . 22, 30, 45, 46, 69, 86, 133, 157, 238, 245, 254, 262.	278
Z Gorenjskega.	46
Z Gorenjskega. (V spomin † Andreju Vavknu.)	132
Z Gorenjskega.	140
Iz Gradca.	70, 150
Iz Idrije.	39
Iz Istre.	237, 253
Iz kamniškega okraja. <i>M. Janežič</i>	110
Iz kamniškega okraja.	189
Iz Koprivnika. <i>Jos. Korošec</i>	6
Iz kranjskega okraja.	253, 263
S Krasa.	23, 255
S Krškega. <i>Iv. Rupnik</i>	6
S Krškega.	204
Iz krškega okraja. <i>Lucilius</i>	6
Iz krškega okraja.	205
Iz Ljubljane. († Fr. Kokalj). <i>Dimnik J.</i>	52
Iz Ljubljane. († Andrej Lukežič.)	150
Iz Ljubljane.	166
Z ljubljanskega učiteljskega učiteljskega.	38
Iz logaškega okraja.	110, 174
Z Notranjskega.	62
Iz novomeškega okraja.	156
Iz postojnskega okraja.	157, 204, 238
S Preserja. (Svitoslav Knific.) <i>A. Likozar</i>	279
Iz radovljanskega okraja. († Anton Triplat.)	69
Iz radovljanskega okraja.	102, 141, 175, 237
Iz Semiča. († Irma Šigon.)	5
Iz sežanskega okraja.	236
Od Soče desnega brega.	53
Iz Solkana.	86
S Tolminskega.	23, 38, 239, 269
Iz Tomišlja.	269
Iz Št. Vida nad Ljubljano.	203
Iz Vodice.	245

V. Pod črto.

Iz starih časov. <i>Carniolus</i>	1
Ob novi knjigi starih povesti.	41
Izkopavanje starin v znožju Vezuva. <i>Al. Gangl</i>	49

Knjige „Slovenske Matice“ za leto 1897.	65
Viktor Globočnik. <i>Juraj Režek</i>	81
Dr. Janez Mencinger. <i>Premec</i>	89
Knjige „Slovenske Matice“ za l. 1897. <i>T. Doksov</i>	97
Govor na koncu šolskega leta 1867. <i>Iv. Šega</i>	105
Ivo Trošt.	114
Adam Mickiewicz.	129
Prva pot v ljubljanske šole in prvi dan v njih. <i>L.</i>	145
Leopold Potrebni.	193
Davorinu Trstenjaku. <i>Božidar Flegerič</i>	233

VI. Umrli tovariši.

Baznik Anton.	270
Cebin Peter.	79
Ferk Jakob.	32
Kimovec Jernej.	71
Knific Luka.	206
Kobali Milan.	23
Kokalj Franc.	47, 52
Koller Franc.	23
Kraus Jožef.	79
Kristan Josip.	207
Lukežič Andrej.	150
Regulec Franc.	23
Sima Janez.	95
Simončič Anton.	7
Šigon Irma.	5
Šrimpf Vinko.	7
Štrukelj Ivan.	205
Triplat Anton.	54
Vavken Andrej.	112, 137

VII. Odlikovani tovariši.

Barle Jožef.	104
Bunc Ivan.	271
Koncilija Franc.	271
Lavrenčič Ivan.	271
Luznar Jakob.	39
Majhnič Katarina.	271
Medič Jožef.	271
Pezdič Ivan.	271
Punčuh Leopold.	271
Stegnar Srečko.	271
Thuma Ivan.	271
Zarnik Martin.	271

VIII. Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem.

V vseh številkah.

IX. Učiteljski konvikt.

V vseh številkah.

X. Vestnik.

V vseh številkah.

